

Szocialista Együttműködési
Főosztály
Kugger V. Béla
0054/1

Szigorúan titkos!
Érvényes: visszavonásig
Készült: 2 példányban
1.sz.pld. jóváhagyásra: Őszi elvtárs
norn elvtárs
2.sz.pld. Saját

Volon Gim szintén

FELJEGYZÉS
A minősített dokumentumok
Dr. Némethy István
Beosztás: 1. osztályvezető
1938. 10. 10.
Kiadmine hitelesíti: P.H.

Tárgy: A VSZ együttműködési mecha-
nizmusa fejlesztésével fog-
lalkozó szakértői tanácsko-
zás
(Moszkva, 1938. december 8-10.)

Az 1938. júliusi varsói PTT, valamint az októberi budapesti
KB határozata alapján Moszkvában megkezdődik az a szakértői
tanácskozás-sorozat, amely a tagállamoknak a Varsói Szerződés
mechanizmusa fejlesztésével kapcsolatos javaslatait nivatott
egyeztetni, majd az együttes KB-EB ülés elé terjesztetni, amely
a soronkövetkező PTT számára a javaslatokat összegzi.

figyelembe véve az előttnk ismertté vált, illetve várható
kezdeményezéseket, továbbá nemzeti törekvéseinket a VSZ-en belüli
együttműködés javításáról, a szakértői tanácskozásra utazó magyar
(KÜK-án) delegáció vezetőjének mandátuma a következőkre terjedjen
ki:

1.) Lényegében az RSZK-t és ANK-t kivéve a többi tagország
élénken szorgalmazza egy állandó székhelyű szerv, (VSZ titkárság)
felállítását. Ezeket a javaslatokat legfelsőbb szinten is
nanyoztatják és azokról a soronkövetkező bukaresti PTT-n
várhatóan vita lesz. Javasolom magyar részről
mindenekelőtt fenntartásainkat ismertessük, (érzékeltezzük anyagi
nemzéségeinket is). Ugyarakkor kerüljük, hogy az állandó szerv

létrehozásának ellenzésével magyar részről egyedül maradjunk. Nagy nyomatékkal hangsúlyozzuk, hogy egy állandó szerv létrehozása esetén annak kompetenciájába kell tartozzanak az emberi jogok és a humanitárius területen történő együttműködés fejlesztésének kérdései is. A vita során jelezzük, hogy az állandó szerv kialakítása felé a jelenleg működő Tájékoztatási Csoport illetve a Leszerelési Különbizottság megőrzendő vonásainak fejlesztésével kívánatos haladni.

2.) A VSZ főtitkári funkciója hatáskörének bővítésével összefüggésben általánosságban támogassuk a koordinálás és a külső tájékoztatás javítását és ebben a főtitkár nagyobb felelősségét. A viták végeztével értsünk egyet olyan irányú javaslatokkal, miszerint a főtitkárt évente a PTT-n válasszák meg a tagországok nagyköveti rangú diplomatái közül.

3.) Mind a PTT, mind a K&B munkájának jobbítása érdekében támogassuk a munkajelleg, a vitaszellem erősítését, a plenáris üléseken az írásos álláspontok ismertetésének lerövidítését a kötetlen eszecsere javára. Ezek a viták - nagyobb időkeretek révén - jobban orientáljanak, tegyék ányaltabbá a VSZ álláspontját a valóban időszerű kérdésekről, szolgáljanak utmutatóul a szakértői fórumok tevékenysége számára. Értsünk egyet azzal, hogy a PTT-n résztvevő delegációtagok közötti találkozókra is kerüljön sor. (külügyminiszterek, honvédelmi miniszterek, miniszterelnökök) Szorgalmazzuk e szervek nyíltságának fokozását, a közös sajtókonferenciákat. A budapesti K&B tapasztalatait elemezve a kis, előremutató gyakorlati lépések jelentőségét hangsúlyozzuk.

ORSZÁGOS LEVÉLTÁR

4.) Kritikusan elemezzük a Tájékoztatási Csoport illetve a

Leszerelési Különbizottság tevékenységét, ezek a szervek kapjanak nagyobb szerepet a KEB-IFB döntéseinek előkészítésében, a PTT állásfoglalásainak kialakításában. Újra szorgalmazzuk a Varsói Szerződés Különbizottságának életre hívását az emberi jogok és humanitárius kapcsolatok témakörében.

5.) Jelezzük, a konszenzus elvének megőrzése mellett tovább kell lépünk az álláspontok tükröztetése tekintetében is: határozatok hozatalánál konszenzus hiányában érvényesüljön az érdekeltségi elv, amely szerint a határozatban érdekelték magukra nézve vállalnak kötelezettséget. Vessük fel, és határozottan szorgalmazzuk, hogy a nyilvánosságra kerülő dokumentumok szerkesztésével, tartalmával kapcsolatos véleménykülönbséget a jövőben tükröztetni lehessen rövid utalással a véleményeltérésre.

6.) Vessük fel, hogy a politikai szervek döntően hagyományokra épülő ajánlási rendjét a szakértői munkacsoport korszerű procedurával pótolja illetve tökéletesítse, amely az új döntéshozatali rendszert illetve a vélemények tükröztetésének új elemét is rögzítené.

7.) Az együttműködés katonai szerveinek hatékonysága fejlesztését illetően - összhangban a JM álláspontjával az alábbiakat hangsúlyozzuk:

Azzal kapcsolatban is, hogy a PTT ülések napirendjén várhatóan növekszik majd a katonai-politikai jellegű kérdések köre, a IFB lényeges átalakítása nélkül irányt kell venni annak belső működési mechanizmusa felülvizsgálatára, tökéletesítésére. Tovább kell pontosítani, konkretizálni a Honvédelmi Miniszterek

Bizottságának jogállását, feladatait, egyértelművé téve milyen módon hozhat döntést, illetve tehet ajánlásokat. A HMB munkájában fokozottabban kell érvényesülnie a tagországok egyenjogúságának kölcsönös felelősségének, a közös mellett a nemzeti érdekeknek.

A katonai szervezetben a döntéshozatali mechanizmus fejlesztését illetően magyar részről kívánatosnak tartjuk biztosítani az álláspontok különbözősége esetén is a döntéshozatali képességet: születhessenek ajánlások konszenzus hiányában is. Felfogásunkkal nem ellenkezne, hogy az érdekelt államok magukra nézve hozhassanak kötelező határozatot. Kívánatosnak tartjuk, hogy a HMB napirendjén gyakrabban szerepeljenek a tagországok hadiipari tevékenységével kapcsolatos kérdések is.

Ani az EFE katonai tanácsát illeti, hasonlóan a HMB-hez itt is hasznos lenne bevezetni, hogy születhessenek konszenzus nélkül is ajánlások. Az EFE főparancsnokának, illetve törzsfőnökének funkcióját illetően bizonyosan a leghelyesebb a szovjet fegyveres erők vezetői közül megfelelő választani 4-6 évenként. (Legfeljebb egyszeri meghosszabbítással) Ugyanakkor ajánlatos lenne, hogy más beosztásokba a tagállamok jelöltjeiből kerüljenek kiválasztásra az egyesített fegyveres erők különböző katonai vezetői.

Felvetjük: létre lehetne hozni a főparancsnok első helyettesének tisztjét, amelyet a tagállamok képviselői váltakozva, rotációs alapon töltenének be. Erre az időre szóló megbízatásuk alatt más, a nemzeti fegyveres erőknél betöltött feladat alól mentesítve lennének.

Az EFE törzsének munkáját úgy kell hatékonyabbá tenni, hogy bizonyos létszámcsökkentés is lehetségessé váljon. A technikai testületnek javítani kellene a kooperációs tevékenységét, kerülendő a párhuzamos fejlesztői kapacitások létrehozását.

Magyar részről támogatni tudjuk a katonai információs tájékoztató tanács létrehozását, azonban a hangsúly az elvégzendő munkán és nem strukturáján kell legyen.

Magyar részről a Varsói Szerződés katonai szervei munkájának tökéletesítésével kapcsolatban fontosnak tartjuk folytatni a közös munkát a békehatározaton, tovább pontosítani az egyes funkciókat betöltők kötelezettségeit, vizsgálni a főparancsnokságok bekapcsolásának lehetőségét az EFE katonai szervezetének munkájába, megfelelő nyomatékot adva annak, hogy a nemzeti főparancsnokságok a felelősök az EFE állományába kijelölt csapatok példében történő felkészítéséért, kiképzéséért, stb. Végezetül mind a háborús, mind a békehatározvány további tökéletesítést igényel, amelyet kívánatosnak tartunk a VSZ katonai szervei együttműködésének, mechanizmusának fejlesztése tárgyában most napirenden lévő tárgyalási sorozat keretében előmozdítani, felgyorsítani.

Végezetül erősítsük meg: érvényben vannak azok a javaslataink, amelyeket a Varsói Szerződés politikai és katonai szervei munkajellegének erősítését, a formaságok, a protokoll egyszerűsítését szolgálják.

x x x

8.) Várhatóan számolni kell azzal, hogy román részről a tanácskozás középpontjába igyekeznek állítani az RKP KB-nak a VSZ átalakítása tárgyában a testvérpártokhoz továbbított javaslatait. Ezek a politikai szervek funkcióira tett módosítások - Jugoszlávia és Albánia bevonása a VSZ-be - lényegében az eredeti szerződés felülvizsgálatát célozzák eredményezhetik. Javaslom, ennek kapcsán a román féltől arra kérjünk választ, milyen megfontolások alapján szorgalmazzák a VSZ kibővítését, folytattak-e például a jugoszlávokkal erről konzultációkat, stb. A magyar delegáció ne foglaljon kategorikus állást a román javaslatokat illetően.

9.) Várhatóan szovjet részről kezdeményezni fogják azon gyakorlat bevezetését, hogy a KGB és a HEB plenáris ülésein kölcsönösen vegyenek részt a KKP-ök illetve a MN-ek képviselői. Ezt - kölcsönös alapon - támogassuk.

A magyar delegáció kapjon felhatalmazást arra is, hogy értekeztesse: a Varsói Szerződés keretei közötti együttműködésben is hátrányosan érződik, hogy nincs kellő összhang az új külpolitikai gondolkodást mind markánsabban képviselő politikai és a védelmi doktrínára lassan áthangoló katonai vonal között.

Budapest, 1988. december 6.